

GIÁO DỤC KỸ NĂNG QUÂN SỰ CHO SINH VIÊN TẠI TRUNG TÂM GIÁO DỤC QUỐC PHÒNG VÀ AN NINH ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN

Hoàng Hữu Hiệu

Trung tâm Giáo dục quốc phòng và an ninh Đại học Thái Nguyên

Tóm tắt: Nghiên cứu thực trạng và đề xuất biện pháp nâng cao chất lượng giáo dục kỹ năng quân sự (KNQS) cho sinh viên tại Trung tâm Giáo dục quốc phòng và an ninh. Nghiên cứu sử dụng phương pháp phân tích tài liệu, điều tra, quan sát sự phạm và tổng kết thực tiễn. Kết quả cho thấy chất lượng giáo dục kỹ năng quân sự còn chịu ảnh hưởng bởi một số hạn chế như phương pháp giảng dạy chưa phát huy tính tích cực của người học, thời gian thực hành chưa hợp lý, nhận thức của sinh viên chưa đầy đủ và cơ sở vật chất còn hạn chế. Trên cơ sở đó, nghiên cứu đề xuất các biện pháp nâng cao chất lượng giáo dục KNQS. Kết quả nghiên cứu góp phần nâng cao hiệu quả môn học GDQP&AN tại Trung tâm.

Từ khóa: kỹ năng quân sự, GDQP&AN, sinh viên, phương pháp huấn luyện, Trung tâm GDQP&AN.

MILITARY SKILLS EDUCATION FOR STUDENTS AT THE NATIONAL DEFENSE AND SECURITY EDUCATION CENTER, THAI NGUYEN UNIVERSITY

Abstract: This study investigates the current situation and proposes measures to improve the quality of military skills education for students at the National Defense and Security Education Center. The research employs document analysis, surveys, pedagogical observation, and practical review. The findings indicate that the quality of military skills education is still affected by several limitations, including teaching methods that have not fully promoted learners' active participation, unreasonable practice time allocation, insufficient student awareness, and limited facilities. On that basis, the study proposes measures to improve the quality of military skills education. The research results contribute to enhancing the effectiveness of the National Defense and Security Education course at the Center.

Keywords: military skills, national defense and security education, students, training methods, National Defense and Security Education Center.

Nhận bài: 02/03/2026

Phản biện: 26/03/2026

Duyệt đăng: 30/03/2026

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Một trong các yêu cầu của Chương trình Giáo dục quốc phòng và an ninh (GDQP&AN) là hình thành các kỹ năng quân sự cho mỗi cá nhân, bên cạnh đó đòi hỏi có sự phối hợp và tinh thần làm việc đồng đội. Tại Trung tâm GDQP&AN công tác giáo dục kỹ năng quân sự cho sinh viên (SV) đã được triển khai theo đúng chương trình quy định của đơn vị. Tuy nhiên, trước yêu cầu đổi mới giáo dục và sự phát triển của thực tiễn, chất lượng đào tạo vẫn còn một số hạn chế như; phương pháp giảng dạy chưa thực sự hiện đại, sinh viên chưa tích cực trong học tập và điều kiện giảng dạy và huấn luyện còn chưa đồng bộ.

Xuất phát từ những lý do trên, là giảng viên (GV) trực tiếp thực hiện nhiệm vụ giảng dạy ở Trung tâm GDQP&AN, tác giả nghiên cứu và đề xuất các biện pháp “Giáo dục kỹ năng quân sự cho sinh viên tại Trung tâm GDQP&AN Đại học Thái Nguyên” góp phần nâng cao chất lượng giáo dục tại Trung tâm và đáp ứng yêu cầu của công tác GDQP&AN hiện nay.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Khái quát về Trung tâm GDQP&AN Đại học Thái Nguyên

Trung tâm GDQP&AN ĐHTN là cơ sở giáo dục đào tạo, được thành lập theo Quyết định số 2963/QĐ-TCCB, ngày 17/12/1992 của Bộ trưởng

Bộ GD&ĐT và là đơn vị trực thuộc ĐHTN theo Quyết định số 170/QĐ-BGD&ĐT-TCCB, ngày 08/01/2002 của Bộ trưởng Bộ GD&ĐT. Đến ngày 15/02/2017, Bộ trưởng Bộ GD&ĐT ban hành Quyết định số 437/QĐ-BGDĐT về việc đổi tên Trung tâm Giáo dục quốc phòng Thái Nguyên thành Trung tâm GDQP&AN ĐHTN.

Để đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ đặt ra, đội ngũ giảng viên Trung tâm đã tích cực học tập, nghiên cứu nâng cao trình độ chuyên môn, đến nay đã có 01 Phó giáo sư, 03 tiến sĩ, 02 Nghiên cứu sinh, 26 trình độ thạc sĩ và 32 trình độ đại học.

Hiện nay, hệ thống cơ sở vật chất của Trung tâm gồm giảng đường, thư viện, hội trường, ký túc xá SV; Nhà làm việc của Ban Giám đốc, Nhà công vụ; Khu thao trường kỹ chiến thuật, nhà kho quân khí, quân trang; sân vận động... với diện tích đất sử dụng là 15,5327 ha. Diện tích này đáp ứng yêu cầu học tập, nghiên cứu khoa học quân sự và các hoạt động rèn luyện, sinh hoạt tập thể của người học và cán bộ, GV tại Trung tâm.

2.2. Thực trạng việc giáo dục kỹ năng quân sự cho sinh viên tại Trung tâm GDQP&AN Đại học Thái Nguyên

2.2.1. Thuận lợi

Được sự quan tâm của Đảng ủy, Ban Giám đốc; Công tác giáo dục KNQS cho sinh viên tại Trung

tâm đã được quan tâm tổ chức thực hiện nghiêm túc theo đúng chương trình, nội dung quy định của Bộ Giáo dục và Đào tạo. Trung tâm đã chủ động xây dựng kế hoạch giảng dạy phù hợp với từng đối tượng SV, đảm bảo tính hệ thống, khoa học và sát với thực tiễn giảng dạy tại Trung tâm.

Đội ngũ giảng viên cơ bản đáp ứng yêu cầu về trình độ chuyên môn, có kinh nghiệm trong giảng dạy và huấn luyện kỹ năng quân sự. Trong quá trình giảng dạy, nhiều GV đã bước đầu đổi mới phương pháp theo hướng tăng cường thực hành, kết hợp giữa lý thuyết và thao tác trực tiếp, qua đó giúp sinh viên dễ hiểu, dễ tiếp thu và hình thành kỹ năng cơ bản.

Sinh viên sau khi tham gia học tập đã nắm được những nội dung cơ bản về điều lệnh đội ngũ, kỹ thuật chiến đấu bộ binh và chiến thuật, đồng thời bước đầu hình thành ý thức tổ chức kỷ luật, tác phong quân sự và tinh thần trách nhiệm trong học tập.

Nhìn chung những năm qua chất lượng đội ngũ GV tại Trung tâm ngày càng được nâng cao cả về chất lượng và số lượng. Đội ngũ GV có đều có kinh nghiệm trong giảng dạy. Bên cạnh đó GV thường xuyên được học tập, nâng cao trình độ nghiệp vụ, bồi dưỡng phương pháp, tập huấn định kỳ hàng năm, luôn luôn đáp ứng được các yêu cầu giảng dạy theo hướng hiện đại. Bên cạnh đó ý thức học tập, trình độ năng lực của SV về học tập tại Trung tâm bảo đảm tốt, tạo điều kiện rất thuận lợi trong quá trình dạy học tại Trung tâm.

2.2.2. Khó khăn

Bên cạnh những kết quả đạt được, công tác giáo dục KNQS cho sinh viên vẫn còn một số hạn chế cần khắc phục.

Thứ nhất, về nhận thức của sinh viên; một bộ phận SV chưa nhận thức đầy đủ vai trò, ý nghĩa của môn học GDQP&AN nói chung và nội dung KNQS nói riêng. Một số sinh viên còn xem đây là môn học phụ, chưa tích cực, chủ động trong học tập và rèn luyện, dẫn đến hiệu quả tiếp thu kỹ năng chưa cao.

Thứ hai, về phương pháp giảng dạy; mặc dù đã có sự đổi mới nhưng nhìn chung vẫn còn biểu hiện nặng về truyền thụ một chiều. Một số nội dung giảng dạy còn thiếu các tình huống thực tiễn, chưa khai thác hết tính tích cực, chủ động và khả năng tư duy của người học. Việc tổ chức hoạt động nhóm, luyện tập theo tình huống chưa được thực hiện thường xuyên.

Thứ ba, về thời lượng thực hành; trong một số nội dung KNQS, việc bố trí thời gian luyện tập chưa thật sự tương xứng với yêu cầu của từng nội dung. Điều này dẫn đến tình trạng sinh viên nắm

được lý thuyết nhưng kỹ năng thực hiện động tác thực hành còn hạn chế, thiếu sự thuần thục.

Thứ tư, về cơ sở vật chất, trang thiết bị huấn luyện; mặc dù Trung tâm đã được đầu tư tương đối, tuy nhiên thao trường, bãi tập và một số phương tiện huấn luyện vẫn chưa đáp ứng đầy đủ yêu cầu hiện đại hóa. Việc thiếu các thiết bị mô phỏng, trường bắn điện tử mặc dù đã được đầu tư; tuy nhiên vẫn chưa đồng bộ cũng ảnh hưởng đến chất lượng huấn luyện thực hành.

Thứ năm, về đội ngũ giảng viên; Về cơ bản GV đều có trình độ chuyên môn tốt, tuy nhiên việc cập nhật phương pháp huấn luyện hiện đại, ứng dụng công nghệ thông tin và mô hình mô phỏng trong giảng dạy còn chưa đồng đều giữa các giảng viên. Một số GV vẫn chủ yếu sử dụng phương pháp truyền thống, chưa khai thác hết các phương tiện hỗ trợ dạy học hiện đại.

Từ thực tiễn trên có thể thấy rằng, công tác giáo dục KNQS cho SV tại Trung tâm GDQP&AN đã đạt được những kết quả quan trọng, góp phần nâng cao nhận thức, rèn luyện kỹ năng và hình thành phẩm chất quân sự cho sinh viên.

Tuy nhiên, chất lượng giáo dục vẫn chưa đồng đều giữa các nội dung, giữa các Trung đội và giữa các nhóm sinh viên. Nguyên nhân chủ yếu xuất phát từ nhận thức chưa đầy đủ của người học và một phần do GV hạn chế trong đổi mới phương pháp giảng dạy, điều kiện cơ sở vật chất chưa thật sự đồng bộ và yêu cầu ngày càng cao của thực tiễn GDQP&AN.

2.3. Đề xuất các biện pháp nâng cao chất lượng Giáo dục kỹ năng quân sự cho sinh viên tại Trung tâm GDQP&AN Đại học Thái Nguyên

Xuất phát từ những thực trạng nêu trên việc nghiên cứu và đề xuất các biện pháp nâng cao chất lượng giáo dục KNQS là yêu cầu cấp thiết, có ý nghĩa cả về lý luận và thực tiễn phù hợp với yêu cầu đổi mới giáo dục hiện nay.

Một là, Nâng cao nhận thức cho sinh viên và giảng viên về vai trò môn học GDQP&AN.

Trên cơ sở thực trạng một bộ phận SV chưa nhận thức đầy đủ về ý nghĩa môn học GDQP&AN, Trung tâm cần tăng cường công tác giáo dục chính trị, tư tưởng nhằm giúp người học hiểu rõ vị trí, vai trò của giáo dục KNQS trong việc hình thành phẩm chất, bản lĩnh và ý thức kỷ luật.

Đối với sinh viên, cần tổ chức các hoạt động tuyên truyền, sinh hoạt chính trị đầu khóa, lồng ghép nội dung Giáo dục quốc phòng và an ninh trong quá trình học tập để tạo động lực học tập đúng đắn. Đối với giảng viên, cần thường xuyên quán triệt yêu cầu, nhiệm vụ, nâng cao trách nhiệm trong giảng dạy và huấn luyện, từ đó nâng cao chất lượng truyền đạt và định hướng người học.

Hai là, Đổi mới phương pháp dạy học theo hướng phát huy tính tích cực của người học, lấy người học làm trung tâm.

Xuất phát từ thực trạng phương pháp giảng dạy còn nặng truyền thụ một chiều, cần đẩy mạnh đổi mới phương pháp dạy học theo hướng lấy người học làm trung tâm.

Giảng viên cần kết hợp linh hoạt giữa thuyết trình, làm mẫu, hướng dẫn thực hành và kiểm tra đánh giá. Tăng cường tổ chức luyện tập theo nhóm, theo tình huống giả định nhằm phát huy tính chủ động, tư duy và khả năng xử lý của sinh viên.

Ba là, Tăng cường thời gian và chất lượng nội dung thực hành kỹ năng quân sự

Đề khắc phục hạn chế về thời gian thực hành chưa tương xứng, Trung tâm cần rà soát, điều chỉnh phân bổ thời gian giữa lý thuyết và thực hành theo hướng tăng cường thực hành để sinh viên tiếp cận với KNQS một cách sớm nhất.

Tổ chức huấn luyện theo hướng “học đến đâu, thực hành đến đó”, đảm bảo sinh viên được luyện tập nhiều lần, lặp lại có hệ thống. Tăng cường kiểm tra, đánh giá trong quá trình thực hành để kịp thời phát hiện và khắc phục sai sót. Việc rèn luyện cần đảm bảo tính liên tục, có kiểm soát và gắn với yêu cầu chuẩn kỹ năng đầu ra của môn học.

Bốn là, Đầu tư, khai thác hiệu quả cơ sở vật chất và ứng dụng công nghệ vào công tác giảng dạy KNQS.

Từ thực trạng cơ sở vật chất và trang thiết bị còn hạn chế, Trung tâm cần tiếp tục đầu tư, nâng cấp thao trường, bãi tập theo hướng hiện đại, an toàn và đồng bộ.

Đẩy mạnh ứng dụng công nghệ thông tin trong giảng dạy như: Mô hình mô phỏng, học cụ, đặc biệt là khai thác hiệu quả trường bắn điện tử để hỗ trợ rèn luyện kỹ năng bắn súng và các nội dung kỹ thuật, chiến thuật khác.

Việc ứng dụng công nghệ không chỉ giúp nâng cao chất lượng huấn luyện mà còn khắc phục hạn chế về điều kiện thời tiết, đảm bảo an toàn trong quá trình học tập.

Năm là, Nâng cao chất lượng đội ngũ giảng viên giảng dạy nội dung KNQS.

Tôi xin được trân trọng cảm ơn Trung tâm Giáo dục quốc phòng và an ninh Đại học Thái Nguyên đã cấp kinh phí hỗ trợ cho nghiên cứu này!

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Luật Giáo dục quốc phòng và an ninh, ban hành ngày 19 tháng 6 năm 2013.
 Bộ Giáo dục và Đào tạo (2020), Thông tư số 05/2020/TT-BGDĐT ngày 18 tháng 3 năm 2020 về Chương trình Giáo dục quốc phòng và an ninh trong trường Trung cấp SP, cao đẳng SP và cơ sở giáo dục Đại học.
 Bộ Giáo dục và Đào tạo, Vụ giáo dục Quốc phòng và an ninh (2024), Tập huấn cán bộ quản lý, Giảng viên giảng dạy môn học giáo dục quốc phòng và an ninh các trường Cao đẳng sư phạm, cơ sở giáo dục Đại học, Trung tâm GDQP&AN.
 Giáo trình Giáo dục quốc phòng – an ninh, Tập 2. Dùng cho sinh viên các trường Đại học, cao đẳng (2013).

Trên cơ sở thực trạng đội ngũ GV chưa đồng đều về phương pháp giảng dạy hiện đại, cần đẩy mạnh công tác đào tạo, bồi dưỡng chuyên môn, nghiệp vụ và kỹ năng sư phạm quân sự.

Khuyến khích GV tham gia nghiên cứu khoa học, hội thảo chuyên đề, trao đổi kinh nghiệm giảng dạy. Đồng thời, tăng cường tập huấn về phương pháp huấn luyện mới, ứng dụng công nghệ trong giảng dạy. Bên cạnh đó, cần có cơ chế đánh giá, khen thưởng và động viên kịp thời nhằm nâng cao tinh thần trách nhiệm và chất lượng giảng dạy tại Trung tâm.

Sáu là, Tăng cường kiểm tra, đánh giá SV theo chuẩn đầu ra của môn học.

Đổi mới công tác kiểm tra, đánh giá theo hướng chú trọng năng lực thực hành của sinh viên. Kết hợp giữa đánh giá quá trình và đánh giá kết thúc môn học.

Nội dung đánh giá cần tập trung vào mức độ thuần thực kỹ năng, khả năng thao tác chính xác, tính kỷ luật và an toàn trong huấn luyện. Đồng thời, khuyến khích sinh viên tự đánh giá và đánh giá chéo để nâng cao ý thức tự rèn luyện.

III. KẾT LUẬN

Nghiên cứu về giáo dục KNQS cho SV tại Trung tâm GDQP&AN cho thấy công tác này có vai trò quan trọng trong việc hình thành kiến thức, kỹ năng và phẩm chất quân sự cơ bản cho người học.

Thực tiễn triển khai đã đạt được một số kết quả tích cực về tổ chức huấn luyện, ý thức kỷ luật và mức độ tiếp thu kỹ năng của sinh viên. Tuy nhiên, chất lượng đào tạo vẫn còn tồn tại hạn chế về nhận thức của SV, phương pháp giảng dạy, thời gian thực hành, đội ngũ GV và cơ sở vật chất.

Trên cơ sở đó, tác giả đề xuất các biện pháp mang tính đồng bộ như nâng cao nhận thức, đổi mới phương pháp dạy học, tăng cường thực hành, ứng dụng công nghệ và nâng cao chất lượng GV. Các biện pháp này có mối quan hệ chặt chẽ, tác động qua lại, phù hợp với yêu cầu đổi mới và góp phần nâng cao chất lượng giáo dục KNQS cho SV trong giai đoạn hiện nay.